

Doç. Dr. Senem KAYAHAN

Türk ve Avrupa Patent Vekili



BULUŞ BASAMAĞI DEĞERLENDİRMESİNDE İKİNCİL DOKÜMANA YÖNELME GEREKÇESİ EPO T0424/23 KARARI

Bir buluş basamağı itirazında en yakın önceki teknik dokümanında eksik kalan unsurun başka bir yayında bulunması, iki yayının birleştirilmesi için tek başına yeterli değildir. Değerlendirme, teknikte uzman kişinin başvuru veya rüçhan tarihindeki bilgiyle ve objektif teknik problem karşısında ikincil yayına neden yöneleceğini de açıklamalıdır. Avrupa Patent Ofisi Teknik Temyiz Kurulunun T0424/23 sayılı kararı bu soruyu, ikincil dokümana ulaşıldıktan sonra çözümün orada görülebilmesi ile dokümana baştan yönelmek için bir neden bulunması arasındaki fark üzerinden ele almaktadır [1].

Karar, ikincil dokümanın objektif teknik problemi kelimesi kelimesine ifade etmesini şart koşmaz. Bununla birlikte, söz konusu dokümanın uygun bir unsur içermesi de geriye dönük olarak onu seçmeyi haklı kılmaz [1, Gerekçe 16–18]. Bu yazı kararın somut teknik olayını ve gerekçesini incelemekte, ardından aynı muhakemenin TÜRKPATENT nezdindeki buluş basamağı cevaplarında nasıl kullanılabileceğini değerlendirmektedir.

I. GİRİŞ

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu’nun 83. maddesinin dördüncü fıkrasına göre, tekniğin bilinen durumu dikkate alındığında ilgili teknik alandaki uzmana göre aşikâr olmayan buluş, buluş basamağı içerir. Avrupa Patent Sözleşmesi’nin 56. maddesi kapsamında uygulanan problem-çözüm yaklaşımı, bu değerlendirmeyi somut ve denetlenebilir aşamalara ayırır: uygun bir başlangıç noktası belirlenir; istemin ayırt edici unsurları ile bunların teknik etkisi tespit edilerek objektif teknik problem kurulur; son olarak uzman kişinin istemdeki çözüme aşikâr biçimde ulaşıp ulaşmayacağı araştırılır. [2–4]

Son aşamada sorulan soru, uzmanın önceki teknikten hareketle çözümü teorik olarak oluşturup oluşturamayacağı değildir. EPO İnceleme Kılavuzu’nun “could–would” açıklamasında, tekniğin bilinen durumunun bütünü içinde uzmana, objektif problemle karşılaştığında başlangıç dokümanını istem yönünde değiştirmeyi telkin eden bir öğretinin bulunup bulunmadığı sorgulanır. Teşvik açık olabileceği gibi örtülü biçimde de anlaşılabilir; ancak bunun ilgili tarihte ve buluş bilinmeden kurulabilmesi gerekir. [3, G-VII, 5.3]

T0424/23, bu testin dokümanların birleştirilmesinde bazen atlanan bir basamağı görünür kılar: Uzman kişi, ikincil dokümanın içindeki bilgiyi değerlendirmeden önce o dokümanı dikkate almak için bir nedene sahip olmalıdır. Karar 12 Mart 2026 tarihinde Teknik Temyiz Kurulu 3.4.03 tarafından verilmiş, 10 Haziran 2026 tarihinde EPO sitesinde yayımlanmıştır.

II. KARARIN KONUSU

Uyuşmazlık, kara taşıtı sürüşünü simüle eden bir düzeneğe ilişkin EP 3 329 242 sayılı patente dayanmaktadır. İstem 1’de sürüş istasyonunu taşıyan hareketli platformun sabit bir yüzey üzerinde iki yönde ötelenmesi ve düşey eksen çevresinde döndürülmesi öngörülmektedir. Hareketin sağlanmasında, bir ucu hareketli platforma, diğer ucu ilgili tahrik elemanına bağlanan birden fazla kablo kullanılması da istemin unsurudur. İtiraz Bölümü patenti değiştirilmiş hâliyle geçerli tutmuş, patent sahibi ile itiraz eden taraf bu kararı temyiz etmiştir. [1, Olaylar ve Talepler; Gerekçe 1–4]

Taraflar, D6’nın istem 1’in “1.1” ile “1.6.2” numaralı unsurlarını açıkladığı; ayırt edici “1.7” unsurundaki kablo esaslı hareket düzeninin ise D4’teki kayışlarla karşılandığı hususlarında görüş birliği içindedir. D6’da hareketli platform üç doğrusal aktüatörle hareket ettirilmektedir. Tartışılan fark, D6’nın doğrusal aktüatörlerinin kablo veya kayışlarla değiştirilmesidir. Bu nedenle

uyuşmazlık, iki dokümandaki unsurların varlığından çok, uzman kişinin D6'dan D4'e ve oradaki belirli çözüme yönelip yönelmeyeceği üzerinde yoğunlaşmıştır [1, Gerekçe 3–8].

Tarafların üzerinde uzlaştığı objektif teknik problem, D6'daki sistemde hareketli platformun hareket alanı ve hareket mesafesinin, ayrıca düşey eksen etrafındaki dönüş açısı genişliğinin artırılmasıydı. D4 ise "Plane Motion Mechanism" başlıklı bir dokümandır: dar alan kaplayan, ince yapılı, yüksek hız, konum doğruluğu ve yük taşıma bakımından elverişli bir düzlemsel hareket mekanizması geliştirmeyi amaçlamaktadır ve platformu kayışlarla hareket ettirilmektedir. D4'te kayışların belirli biçimde bağlanmasıyla ilave dönüş elde edilebileceğine ilişkin bir açıklama da yer almaktadır [1, Gerekçe 6–10].

İtiraz eden taraf, D6'dan hareket eden uzmanın dönüş açısı genişliğini artırmak istediğinde D4'teki kayışlı düzene yönelip istem konusu çözüme ulaşacağını savundu. Kurul ise D6'nın ağır bir araç simülatöründe kullanıcıya gerçekçi ivmelenme ve atalet hissi vermeye odaklandığını; D4'teki platformun atölye uygulamalarında hız ve konum doğruluğu için tasarlandığını vurguladı. Her ikisinin de hareket mekanizması içermesi, farklı teknik bağlamları ve işlevsel öncelikleri ortadan kaldırmamaktadır [1, Gerekçe 9–15].

III. İKİNCİL DOKÜMANA YÖNELME GEREKÇESİ

Kararın merkezindeki sorular şunlardır; Uzman kişi D4'ü bulduktan sonra kayışlı düzeneğin D6 ile ilgili probleme katkısını fark edebilir miydi? Daha önce, D6'dan ve objektif probleminden hareket ederken D4'ü incelemeyi neden düşünecekti? Kurul ilk sorunun olumlu cevaplanabileceğini reddetmemiş, ikinci soruya ilişkin yeterli bir gerekçe bulmamıştır [1, Gerekçe 16–18].

A. En yakın önceki teknikten hareket

Buluş basamağı analizi, istemin tamamlanmış hâlden geriye doğru doküman toplamakla başlamaz. Başlangıç dokümanı, uzman kişi açısından uygun bir teknik hareket noktası olarak ele alınır. D6, somut olayda tartışmasız başlangıç noktasıdır. Bununla birlikte "en yakın önceki teknik" ifadesi, ikincil dokümana yönelme nedeninin mutlaka D6'nın cümlelerinde açıkça yazılı olması gerektiği anlamına gelmez. EPO Kılavuzu, açık veya örtülü teşvikin önceki tekniğin bütünü bakımından değerlendirilebileceğini kabul etmektedir [1, Gerekçe 4; 3, G-VII, 5.1 ve 5.3].

Kurulun değerlendirmesi daha sınırlıdır. D6'nın ağır platformlu araç simülatörü ile D4'ün hız ve doğruluk aranan düzlemsel atölye mekanizması farklı kullanım koşullarına hizmet ediyordu. Uzman kişinin tanımı konusunda taraflar arasındaki tartışmayı belirleyici görmeyen Kurul, daha geniş bir hareket mekanizması uzmanı varsayılsa dahi bu farkın önemli olduğunu belirtti. Böylece, belgelerin aynı geniş teknik başlık altında sınıflandırılabilmesi D4'ün kendiliğinden başvurulacak bir kaynak olduğunu göstermedi. [1, Gerekçe 13–15]

Bu yaklaşım D1+D2 türü itirazlarda ilk olarak "D2'de ayırt edici unsur var mı?" sorusunu değil, "D1'den başlayan uzman, karşılaştığı problem bakımından hangi nedenle D2'yi dikkate alır?" sorusunu cevaplamayı gerektirir. Geçerli gerekçe başlangıç dokümanındaki bir ihtiyaçtan, ilgili alanda bilinen bir teknik öğretilen veya kanıtlanabilir başka bir yönlendirmeden çıkabilir. Sadece D2'nin daha sonra incelendiğinde işe yarar görünmesi yeterli değildir [1, Gerekçe 17–18; 3, G-VII, 5.3].

B. Objektif teknik problem

Objektif teknik problem, istem ile başlangıç dokümanı arasındaki farkın oluşturduğu teknik etki üzerinden kurulmalıdır. Bu formülasyon, istemdeki çözümü veya ikincil dokümandan alınacak aracı peşinen içine yerleştirmemelidir. Örneğin D6 için problem "doğrusal aktüatörlerin kayışlarla değiştirilmesi" diye kurulsa cevap zaten soruya yerleştirilmiş olurdu. Somut olayda sorun, platformun hareket ve dönüş kapasitesini artırmaktır [1, Gerekçe 5–6; 3, G-VII, 5.2].

Kurul, D4'ün kendi metninde bu objektif problemi açıkça yazması gerektiği yönündeki görüşe katılmadı. Bir doküman başka bir amaçla hazırlanmış olsa bile, teknikte uzman kişi içeriğinin eldeki probleme de çözüm getirdiğini anlayabilir. Bu kabul, D4'teki kayışların sorunu çözme potansiyelini yalnızca dokümanın amacına bakarak dışlamamayı sağlar; ancak dokümanı seçme gerekçesinin ayrıca incelenmesi ihtiyacını ortadan kaldırmaz [1, Gerekçe 16–17].

Nitekim D4'teki kayışların platforma özel bağlanmasıyla dönüşün artırılmasına ilişkin açıklamanın, başlangıç adımıdaki eksikliği gidermediğine kanaat getirildi. Kurul, D4'deki bilgiye yönelmek için, D6'da bir neden veya motivasyon bulunmadığını belirtti [1, Gerekçe 10, 18].

IV. SONRADAN BİLME ETKİSİ

Sonradan bilme etkisi, buluşun çözümü bilindikten sonra önceki teknik içinden o çözüme uyan parçaların seçilip geriye dönük bir yol haritası kurulmasıdır. T0424/23'te böyle bir risk, D4'ün kayışlarının hız ve doğruluk için önerildiği bağlamdan ayrılarak D6'nın dönüş açısı sorununa uygulanmasında ortaya çıkmıştır. Kurula göre, D4'te ilgili yönde bir işaret yokken aynı kayışların araç simülatörünün bu sorununu da çözeceği sonucuna ancak geriye dönük bilgiyle (hindsight) ulaşılabilirdi [1, Gerekçe 17–18].

İtiraz eden tarafın “D4’te uygun çözüm bulundu” önermesi bu nedenle tek başına yeterli sayılmadı. Bulunan çözümün teknik açıdan mümkün olması, uzmanın onu ilgili tarihte seçmiş olacağını göstermez. Kurul ayrıca D4’teki öğretinin D6’ya aktarılması hâlinde ek mekanik değişikliklerin gerekeceğine; araç simülatöründe tam bir 360° dönüşün istenip istenmeyeceğinin dahi tartışmalı olduğuna değindi. Bunlar, önerilen kombinasyonun gerçek teknik bağlamını değerlendiren tamamlayıcı bulgulardır [1, Gerekçe 18–19].

Karar, “En yakın önceki teknik dokümanında açık motivasyon yoksa kombinasyon her durumda yasaktır” biçiminde okunmamalıdır. Böyle bir ifade EPO Kılavuzu’ndaki, önceki tekniğin bütününde örtülü teşvikin de dikkate alınacağı ilkeyle bağdaşmaz. Kararın daha isabetli sonucu şudur: D6 ile D4 arasındaki geçişi açıklayan, buluştan bağımsız ve teknik bağlamla uyumlu bir gerekçe somut dosyada gösterilememiştir. Böylece Kurul, İtiraz Bölümünün D6+D4 temelindeki aşıkârlık sonucunu benimsememiş; istem 1 ve karşılık gelen yöntem istemi 11 bakımından bu kombinasyonu buluş basamağını zedeleyecek şekilde ikna edici bulmamıştır [1, Gerekçe 18–23; 3, G-VII, 5.3].

V. TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU NEZDİNDE YÜRÜTÜLEN PATENT BAŞVURULARINA YANSIMALAR

T0424/23, Türk Patent ve Marka Kurumu için bağlayıcı bir karar değil; SMK m. 83/4 kapsamındaki aşıkârlık tartışmasına metodolojik katkı sunan bir Avrupa temyiz kararıdır. Özellikle inceleme raporunda D1 ve D2 birlikte kullanılmışsa başvuru sahibi, iki dokümanın özelliklerini tek tek göstermekle yetinmeyen, aradaki teknik geçişi sorgulayan bir cevap kurabilir.

Bu amaçla önce D1’in açıklaması ve istemden farklılaşan unsur netleştirilmelidir. Ardından farklı unsurun gerçekten sağladığı ve istemin kapsamıyla uyumlu teknik etki belirlenip problemi çözüm unsuruna atıf yapmadan ifade etmek gerekir. Sonraki aşamada itirazın D2’ye neden yöneldiği incelenmelidir: D1’deki teknik ihtiyaç, aynı veya yakın teknik alandaki öğreti, genel teknik bilgi yahut başka somut bir işaret bu yönelmeyi destekliyor mu? Böyle bir işaret ileri sürülüyorsa, dayanağı ve ilgili tarih itibarıyla teknikte uzman tarafından nasıl anlaşılacağı gösterilmelidir. [3, G-VII, 5.2 ve 5.3]

D2’nin başka bir teknik amaca yönelik olması, teknikte uzman kişinin D1’den hareketle bu dokümanı değerlendirmesini tek başına engellemez. Bununla birlikte D2’deki teknik unsurun işlevi, kullanılacağı çalışma şartları ve D1’e aktarımın gerektirdiği değişiklikler birlikte değerlendirildiğinde, uzmanın o belgeye neden bakacağı ve öğretisini neden aktaracağı açıklanamıyorsa itiraz eksik kalır. T0424/23’te D4’ün kayışları ile D6’nın aktüatörleri arasındaki tartışma bu incelemenin somut örneğidir. Savunma, yalnızca “D1’de motivasyon yoktur” cümlesine indirgenmemeli; muhtemel diğer yönlendirmeler de teknik gerekçelerle ele alınmalıdır [1, Gerekçe 13–19].

VI. SONUÇ

Buluş basamağı incelemesinde sonuç, dokümanların yan yana getirilmesiyle değil; başlangıç noktası, teknik etki, objektif problem ve önerilen değişikliğin her adımı arasındaki nedensel bağın kurulmasıyla ortaya çıkar. Araştırma veya İnceleme Raporlarına cevap verilirken, ikincil dokümana yönelmenin neden aşıkâr olduğuna veya olmadığına ilişkin somut teknik dayanaklar tartışılmalıdır. [1–3]

KAYNAKÇA

[1] EPO Teknik Temyiz Kurulu, T0424/23, 12.03.2026, özellikle Gerekçe 3–23. [Kararın resmî sayfası](#)

[2] 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, m. 83/4; TÜRKPATENT mevzuat sayfası. [Mevzuata erişim](#)

[3] EPO, Guidelines for Examination, 2026, G-VII, 5.1–5.3. [Could–would yaklaşımı](#)

[4] Avrupa Patent Sözleşmesi, m. 56; EPO problem-çözüm yaklaşımı için bkz. EPO İnceleme Kılavuzu, G-VII, 5.1–5.3.